

نصرت الدوله • قوام الدوله • امین الشریحه
 آقا سید احمد بهبهانی • مدرس • سالار-
 لشکر • سر کشیک زاده • صولت السلطنه
 ایزدی •
 اسامی مخالفین - آقامیرزا رضا خان
 افشار • آقامیرزا علی کازرونی • آقاشیخ
 محمد علی الموتی • امیر احتشام
 رئیس - آقای دولت آبادی از آقای
 مخبر خارجه سئوالی داشتند •
 دولت آبادی - بلی
 رئیس - بفرمائید
 حاج میرزا یحیی دولت آبی - مقدمتاً
 این نکته را عرض میکنم بعد سئوال میکنم
 خاطر آقایان مستحضر است که یکقسمت
 مهمی از هموطنان ما در خارجه منزل دارند
 و در میان اینها اشخاص خیلی برجسته و
 معروف و علاقه مند بملکت هستند و غالباً
 اشخاصی که در مالک خارجه اقامت می
 کنند احساسات وطن پرستی شان هم خیلی
 سرشار و زیاد است و بعبارت دیگر پیش
 بیگانگان خیلی رودربایستی دارند •
 چون خود بنده مدتی در خارجه
 بودم میدانم وضعیات چه طور است وقتی که
 یک روزنامه میاید که در آن روزنامه یک
 فتوی پایک خبر خوشی از مسائل دولتی و
 ملتی و مملکتی در آن هست خوشحالی می
 کنند و جشن میگیرند و سرافرازی می کنند
 ولی همینقدر که یک خبر بدی میاید اسباب
 سرشکستگی آنها میشود
 ما که اینجا نشسته ایم باید رعایت حال
 آنها را که در خارجه هستند بکنیم و هم ما ممکن
 اجتناب کنیم از کارهاییکه موجب سرشکستگی
 آنها میشود •
 متأسفانه در اوضاع خارجی چه از
 حیث اشخاصی که از طرف دولت مامور
 میشوند و چه از جهات دیگر اینطوری که
 باید منظم باشن نیست •
 اخیراً تلگرافاتی از مصر میرسد که
 غالب آقایان در جراید ملاحظه فرموده اند
 و بنده چون خودم در مصر بوده ام از این
 جهة غالب آن امضاء هارا میشناسم میان
 آنها ملاحظه است تاجر هست، کاسب هست
 بزرگان و اشخاص معروف هم هست که
 خیلی رضایت دارند از ماموری که در مصر
 بوده است و خیلی اظهار رضایت نموده اند
 که حقوق دولت و تبعه دولت را کاملاً حفظ
 کرده •
 و از آن طرف اظهار نگرانی کرده اند
 از ماموری که بجای او میخواهند بفرستند
 و حال آنکه مدت قانونی آن هم هنوز
 سر نیامده و خود وزارت خارجه هم بر حسب
 اطلاعاتی که دارم شنیده ام از خدمات این
 مامور راضی و خوشنودند و هیچ ایراد و شکایتی
 از او ندارند •
 این تلگرافات از ساکنین مصر رسیده
 است و البته باید قابل توجه هم باشد و ما
 نباید بکلی باین قسم اظهارات هموطنان

خودمان در تقاطعی که تازه میخواهیم با آنها
 روابط حسنه پیدا کنیم و تا اندازه هم پیدا
 کرده ایم و محکمتر و بهتر میشود اهمیت
 ندهیم و نباید این تلگراف را کانام میکنم
 دانست و جواب نداد و بدون جهة مامور آنجا
 را عوض کرد و مامور دیگر فرستاد •
 این بود که خواستم سئوال کنم و ببینم
 آیا وزارت خارجه است که او را احضار
 می کند یا چیز های دیگری هم داخلش
 هست ؟
 حالا اگر میتواند یک توضیحاتی بدهند
 تازه بعد عرض را عرض کنم
 وزیر خارجه - در این فرمایشاتی که
 آقای دولت آبادی فرمودند خواستم
 خاطر شان را مستحضر کنم که اولاً هنوز
 یک تصمیم قطعی در این باب گرفته نشده
 است و علاوه احضار کردن یک ماموری هم
 دلیل بر این نیست که نظری در کار باشد
 گاهی مقتضیات اداری موجب میشود که
 یک ماموری بخواهند و یک مامور دیگری
 بجای او بفرستند •
 اینکه فرمودند مدت قانونی آن تمام
 نشده عرض میکنم که همچو قانونی وضع
 نشده است که مدتی برای آن معین شده
 باشد بیش از پنجسال نمی توانند در محل
 ماموریت بمانند اما اینطور نیست که اگر
 بعد از یکسال لازم شد ماموری را احضار
 کنند نتوانند •
 دولت آبادی - بنده مقصودم از
 مدت قانونی این بود که بعنوان
 پنجسال نمی شود او را خواست مراد بنده
 این بود و اینکه اظهار نمودند تصمیمی
 اتخاذ نشده است • باید منتظر شد که به بینم
 تصمیمی گرفته می شود یا نه ؟ و اگر تصمیم
 مخالف گرفته شد آنوقت بنده عرض خودم
 را عرض میکنم
 رئیس - آقای تهرانی از وزارت فوائد
 عامه سئوالی داشتید ؟
 آقاشیخ محمد علی تهرانی - در روز-
 نامجات قبل از فروردین همه آقایان دیدند
 نوشته شده بود که دولت تصمیم گرفته است
 از اول حمل یعنی از اول فروردین قیمت
 ماشین درجه اول یک قران و درجه دوم
 پانزده شاهی بشود و همینطور واگن های
 شهری سیصد دینار به پنجشاهی تنزل کنند و
 حتماً باید همینطور باشد این است که
 سئوال میکنم •
 این تصمیم از طرف هیئت وزراء گرفته
 شده بود یا نشده بود ؟ اگر گرفته نشده بود
 چرا وزارت فوائد عامه در روز نامجات تکذیب
 نکرد و اگر تصمیم گرفته شده بود چه شد که
 یک تصمیمی که باید محترم باشد بموقع اجرا
 گذاشته نمیشود ؟
 اگر فرضا کمپانی واکن راضی میشود
 آیا دولت می تواند جلوی رعایای خودش
 را بگیرد که در ماشین و واگن همان اندازه
 که صندلی دارد همان اندازه بودند به نشینند

همانطور که در دوره استبداد این حکم شد
 و عملی هم شد •
 قانونی هم هست و ما میتوانیم جلوی
 رعایای خودمان را بگیریم و در صورت عدم
 رضایت کمپانی واگن به این مسئله چه شد
 که یک اقدامی نکردند که جلو گیری نمینمایند
 از اینکه روزی چهار و پنج تومان افراد
 طهرانی برای واگن بدهند و سالی سه هزار
 تومان علاوه بر آن تا کسی که سابق بوده است
 ماشین بدهند
 وزیر فوائد عامه - اگر چه بنده تردید
 میکردم که امروز جواب این سئوال را بدهم
 زیرا که در باب مطلب مجبور بیک اقداماتی
 هستیم که شاید بیانش مقتضی نباشد
 ولی چون آقا سئوال کردند بطور
 مختصر عرض میکنم که علت عدم اجراء
 آن بواسطه اختلاف نظری است در باب
 ذیق بودن دولت و مداخله در قیمت آن
 بین دولت و کمپانی موجود است به این
 معنی که آیا قسمت ذیق بودن دولت در این
 امر حتمی است یا نه ؟
 زیرا ما خودمان را ذیق میدانیم که
 اختیار داشته باشیم در تعیین قیمت ولی طرف
 ما را ذیق نمیداند و بهمین ملاحظه است که
 اقداماتی شده است که یک ترتیبی بکنیم و راه
 حلی بدست بیآوریم
 آقاشیخ محمد علی تهرانی - همین
 اندازه می توانم عرض کنم که آقای وزیر
 فوائد عامه جوابی ندادند و متعلق کردند
 به آتی •
 لیکن ما عملاً دیدیم که آقای علانی
 که یکی از نمایندگان هستند وقتی وزیر
 بودند نرخ ماشین و واگن ها را معین کرده
 و هم چنین در سینه قحطی هم بوسیله اعلان
 دولت در روز نامجات زیاد شد •
 آنها موقتاً نرخ واگن را سیصد دینار
 قرار دادند و بنامش که این مسئله وقتی باشد
 که قحطی است بنابراین گمان می کنم که
 این حق برای دولت ما باشد •
 ولی در اجرا شدن این تصمیم هنوز ما
 اطلاعات کامل نداریم و البته بعد جواب
 خواهند داد
 رئیس - جلسه ختم میشود جلسه آتی
 روز شنبه •
 بعضی از نمایندگان - یکشنبه
 رئیس - شنبه بیستم شوال مطابق دوازدهم
 اردیبهشت
 اخگر - بنده راجع بدستور عرض
 دارم •
 رئیس - بفرمائید
 اخگر - بنده پیشنهاد می کنم راجع
 بدستور جلسه آتی طرحهایی که در
 کمیسیون مبتکرات حاضر شده و قابل توجه
 هم شده است در مجلس مطرح و تکلیفشان
 معلوم شود •
 رئیس - مخالفی نیست
 (بعضی گفتند خیر)

(مجلس یکربیع بعد از ظهر ختم شد)
 رئیس مجلس شورای ملی
 مؤتمن الملک
 منشی - م. شهاب
 منشی دکتر احتشام طباطبائی
 جلسه صد و پنجاه و هشتم
 صورت مشروح مجلس
 یوم شنبه دوازدهم
 اردیبهشت ۱۳۰۴ مطابق
 هشتم شوال ۱۳۴۳
 مجلس سه ساعت قبل از ظهر برپا شد
 آقای مؤتمن الملک تشکیل گردید
 صورت مجلس یوم پنجشنبه
 اردی بهشت را آقای احتشام الملک
 قرائت نمودند
 رئیس - آقای آقا سید یعقوب
 (اجازه)
 آقا سید یعقوب - بنده دو عرض داشتم
 یکی اینکه آقای مشار اعظم راجز و غایب
 بدون اجازه نوشته اند در صورتیکه میدانند
 ایشان در وزارت معارف مدیر کل هستند
 یکی هم راجع بلائجه استخدام مسوولین
 بود که از آنکه ماده اول رد شد راجع
 پیشنهاد دولت هم چون عین ماده راپورت
 کسیون بود صحبت شد که رد شد
 است این راهم خواستم تذکر بدهم نوشت
 شود •
 رئیس - آقای عظیمی
 (اجازه)
 عظیمی - بنده راجز و غایبین بی اجازه
 نوشته اند در صورتیکه بمقام ریاست عرض
 کرده بودم
 رئیس - رسیدگی و تحقیق می شود
 اگر لازم بود اصلاح می شود • آقای
 میرزا یدالله خان
 آقامیرزا یدالله خان - بنده را هم جز
 دیر آمدگان بی اجازه نوشته بودند با
 ملاحظه کسالت مزاج بود و استعجازه کرده
 و راجع باظهارات آقای آقا سید یعقوب
 نسبت با آقای مشار اعظم هم خواستم عرض
 کنم ایشان هنوز استعفاء نداده اند
 رئیس - آقای دامغانی
 (اجازه)
 شریعتمدار دامغانی - بنده را که جز
 دیر آمدگان بی اجازه نوشته اند مرید
 بودم و یک ساعت دیر آمدم بعد هم بمقام معز
 ریاست عرض کردم
 رئیس - اجازه هائیکه میخواهید
 میفرستم بکمیسیون هر کدام را کمیسیون
 تصویب کرد نوشته میشود و الا بدون اجازه
 نوشته می شود
 آقای عماد السلطنه
 (اجازه)
 عماد السلطنه - بنده خواستم در جواب
 آقای آقا سید یعقوب عرض کنم آقای
 اعظم هنوز استعفاء نکرده اند
 رئیس - این راجع به صورت مجلس

هماد السلطنه - ایشان راجع بصورت مجلس اظهار کردند بنده هم جواب ایشان را خواستم بگویم

رئیس - آقای دست غیب (اجازه)

دست غیب - بنده هم جواب آقای آقا سید بقوب را میخواستم عرض کنم

رئیس - آقای معتمد السلطنه معتمد السلطنه عرضی ندارم

رئیس - شاهزاده شیخ الرئیس محمد هاشم میرزا شیخ الرئیس - عریض بنده گفته شد

رئیس - آقای اخگر

اخگر - راجع بدستور عرضی دارم

رئیس - آقای مدبر الملک

مدبر الملک - مقصود بنده هم حاصل شد

رئیس - آقای رهنما

رهنما - بعد از صورت مجلس عرض دارم

رئیس - نسبت بصورت مجلس ایرادی نیست؟

(گفته شد خیر)

رئیس - آقای رهنما (اجازه)

رهنما - بنده عریض مفصلی ندارم فقط يك موضوع خیلی ساده است که بشکل طرح قانونی در آمده و تقدیم مجلس شورای ملی می شود.

البته آقایان نمایندگان محترم همیشه در مسئله معارف يك نظر فوق العاده خوبی داشته اند ولی بواسطه ضیق بودجه نمیتوانستند يك قدم هائی برای بذر افشانی در عقول مردم بر دارند که پس از چهل پنجاه سال دیگر نتیجه بگیرند.

معارف همیشه طرف توجه و ده مخصوصاً معارف آذربایجان چون موقعیت اومهم است يك طرف آن می شود و يك طرف آن ترکیه واقع است و حملاتی به آنجا می شود

و بالاخره نمایندگان کاملاً متوجه این مسئله بودند و همیشه متأسف بودند که چرا نمیتوان يك قدمی برای آن برداشت در این موقع که يك محلی پیدا شده و ممکن است يك قدمی برای مدارس ابتدائی ولایات برداشت

يك طرح قانونی برای تهیه مدارس ابتدائی آذربایجان تهیه شده که غالب آقایان نمایندگان محترم هم امضاء کرده اند میرود بکمیسیون مربوطه و يك محلی برای تأسیس مدارس ابتدائی در آذربایجان تهیه می شود که شاید بتوانیم در این موقع که تقاضا هفت ملیون منات برای معارف خود خرج می کنید که معادل دو ملیون

تومان است

ماهم بتوانیم يك قدمی برای ترویج زبان فارسی در آذربایجان برداریم

رئیس - آقای اخگر (اجازه)

اخگر - بنده پیش نهادی راجع به اصلاح یکی از مواد نظامنامه داخلی که فوق العاده محتاج به آن هستیم تقدیم کرده بودم و در کمیسیون مبتکرات هم قابل توجه شده است.

استدعا می کنم بعد از آنکه تکلیف طرحهای قانونی که در دستور مقرر شده معلوم شد تکلیف آن طرح را هم معین کنند.

رئیس - انتخاباتی که نسبت به کمیسیون ها شده بود آراء کمیسیون قوانین مالیه را استخراج کرده اند فقط سه نفر اکثریت تام پیدا کرده اند.

آقای حاج میرزا اسداله خان شصت و نه رأی.

آقای عماد السلطنه شصت رأی.

آقای صدر الاسلام پنجاه و شش رأی

باقی اکثریت پیدا نکرده اند و باید تجدید انتخاب شود

طرح قانونی است که چند نفر از آقایان نمایندگان پیش نهاد کرده اند قرائت و مراجعه می شود بکمیسیون مبتکرات

(بشرح ذیل قرائت شد)

مقام محترم ریاست مجلس شورای ملی.

نظر به اینکه در قانون انتخابات فعلی نواقصی موجود است که موصوم نمایندگان آن را تصدیق می نمایند و نظر به این که شورئانی طرح قانونی تجدید نظر در قانون مذکور شاید بتأخیر اوفتد امضاء کنندگان مواد اصلاحیه ذیل را باقید فوریت و عدم ارجاع بکمیسیون بعنوان طرح قانونی تقدیم می نمایم.

ماده ۱ شش ماه به آخر هر دوره تقنینیه دولت در تمام نقاط مملکت اعلان انتخابات جدید را منتهی و انجمن های نظار را موافق قانون تشکیل میدهد و مردم می توانند هر يك از منتخبین سابق را دوباره انتخاب نمایند.

ماده ۲ کسانی که حق امضاء کردن را دارند در همان وقتی که تعرفه خود را گرفتند رأی خود را در صندوق انتخابات می اندازند.

ماده ۳ مواد پنجاه و سه و بیست و پنج و عبارت (پس از ورود بمجلس انتخاب) در ماده (۲۶) و ماده (۳۹) و قسمت سوم ماده ۲۱ و ۲۳ قانون فعلی انتخابات ملغی و ماده يك این طرح بجای ماده ۲۵ و ماده دو بجای ماده ۵۳ خواهد بود

امضاء سر کشیک زاده و جمعی دیگر از نمایندگان

رئیس - آقای ملک الشعراء

(اجازه)

ملك الشعراء - موافقم

رئیس - آقای سر کشیک زاده (اجازه)

سر کشیک زاده - بنده موافقم و می خواستم عرض کنم که تقاضای فوریت شده که در خود مجلس مطرح شود

رئیس آقای سردار فاخر سردار فاخر - با فوریت مخالفم

رئیس نمی دانم می شود رأی بفوریت داد یا نه؟

سردار فاخر - اولاً معلوم نیست که طرح های قانونی که از طرف نمایندگان پیش نهاد می شود میتواند فوریت قبول کرد و سابقه داشته یانه

زیرا آن چه تا بحال سابقه داشته راجع بلوایح دولت بوده و بلاوه این البته تغییر مهمی در قانون انتخابات می دهد و همه آقایان باید در نظر داشته باشند

موادی را که الان تغییر می دهند هیچ يك از ماها شاید جزئیاتش را در نظر نداشته باشیم که بتوانیم رأی بدهیم

بعلاوه بنده با همین موادی که در این جا بعنوان اصلاح پیش نهاد شده مخالفم و در موقعش هم عرض خواهم کرد مخصوصاً در ماده اول

رئیس - چون بر طبق نظامنامه طرح باید قبل بکمیسیون مبتکرات برود بعد شاید قابل توجه شود

حالا اگر در فوریتش رأی بدهید و تصویب شود يك نوع تصدیق ضمنی است نسبت بقابل توجه بودنش در صورتیکه قبل از مراجعه بکمیسیون مبتکرات نمی توان بقابل توجه بودنش رأی گرفت

شیروانی - اجازه میفرمائید

رئیس - بفرمائید

شیروانی - در یکی از مواد نظامنامه می نویسد در موقعیکه لایحه یا طرح قانونی پیشنهاد می شود وزراء یا صاحب طرح یا یکی از نمایندگان می تواند از مجلس تقاضا نماید که فوری بودن آن را تصدیق نماید.

رئیس - بدو این اشکال را رفع کنید بعد بفوریت رأی بگیریم - فوریت آن را که تصدیق کردید و قابل توجه نشود چه می شود؟

آقای کازرونی (اجازه)

کازرونی - بنده تصور می کنم عدم مراجعه بکمیسیون و مطرح کردنش بفوریت برخلاف قانون و سابقه است علاوه بر این کمیسیون تجدید نظر در قانون انتخابات در همین موضوعات مذاکراتی کرده و با وزارت داخله هم در کار مذاکره است و از طرف وزارت داخله هم پیشنهادهایی تقدیم مجلس شده و مطرح است و قریباً راپرت

آن بمجلس خواهد آمد

در هر صورتی که آقا میخواهند گمان نمی کنم بشود لباس قانون به آن پوشاند

رئیس - آقای عماد السلطنه با فوریتش موافقت

عماد السلطنه - خیر بنده با فوریتش مخالفم

رئیس - آقای عراقی (اجازه)

حاج آقا اسمعیل عراقی - بنده موافقم

رئیس - بفرمائید

حاج آقا اسمعیل - اگر بخواهیم به کمیسیون رجوع کنیم و در مجلس بفوریتش رأی ندهیم تصور می کنم هر چه ما بفرستیم بکمیسیون باید چند وقت بگذرد و بالاخره آن نتیجه که آقایان می خواهند بگیرند که دولت موظف باشد اعلان انتخابات را شش ماه باخر دوره مانده بدهد حاصل نشود و بلاوه با آن ماده هم که آقای شیروانی خواندند تصور نمی کنم با نظامنامه مخالفتی داشته باشد

رئیس - آقای سر کشیک زاده (اجازه)

سر کشیک زاده - بنده تصور می کنم مسئله فوریت چندان اشکالی نداشته باشد برای اینکه چندی قبل يك ماده راجع بتخصیص ریاست عالیه قوای تأمینیه آقای سردار سپه بمجلس آمد و طرح قانونی بود و در مجلس فوریت آنرا تصویب کرد و باستناد همین سابقه ممکن است نسبت بفوریتش در مجلس رأی گرفت

بعلاوه این ماده کاملاً نصریج میکنند در موقعی که لایحه یا طرح قانونی پیشنهاد می شود وزراء یا صاحب طرح یا یکی از نمایندگان میتواند از مجلس تقاضا نماید فوری بودن آن را تصدیق نماید و در جای دیگر هم هست که مجلس میتواند خودش مستقیماً در آن مباحثه کند

رئیس - رأی گرفته می شود که ممکن است بفوریت آن حالا رأی بگیریم یا نه آقایانیکه عقیده دارند قبل از مراجعه به کمیسیون مبتکرات میتوان بفوریتش رأی گرفت قیام بفرمائید

(دهه قیام نمودند)

رئیس - تصویب نشد - راپرت

کمیسیون مبتکرات قرائت می شود

وزیر امور خارجه - استدعا می کنم لایحه راجع برفع توقیف حقوق مأمورین خارجه که بقید فوریت تقاضا شده بود جزو دستور امروز گذارده شود.

رئیس - آقای تدین (اجازه)

تدین - بنده با اظهاری که آقای وزیر امور خارجه کردند موافقم

رئیس - آقای سر کشیک زاده (اجازه)

سر کشیکزاده - چون مجلس به فوریت رأی نداد...
رئیس - آقای راجع بمطابق است که آقای وزیر امور خارجه تقاضا کردند **شیروانی** - پس تکلیف این طرح چه می شود
رئیس - بعد تکلیفش معین میشود آقای معتمد السلطنه (اجازه)
معتمد السلطنه - بنده با آقای وزیر خارجه موافقم
رئیس - آقایانیکه تقاضای وزیر خارجه را قبول میکنند قیام فرمایند (اغلب نمایندگان برخاستند)
رئیس - تصویب شد. این طرح هم مثل سایر طرحها مراجعه می شود به کمیسیون مبتکرات (لایحه راجع بر رفع توقیف حقوق مأمورین ایران در خارجه شرح آنی قرائت شد)
مجلس مقدس شورا برای شهادت الله ارکانه از مأمورین وزارت خارجه که قانون سفر شامل حامل آنها شده و باید به ایران بیایند
فلا سزده نفر بمجرد ابلاغ برای مراجعت حاضر شده اند چنانکه عده آنها به طهران آمده و بقیه بواسطه عدم استطاعت و فروشی که از بابت حقوق موقوفه دارند نتوانسته اند حرکت کنند نظر بانسکه حقوق آنها از برج سرطان گذشته بر حسب تصبیم مجلس مقدس شورای ملی توقیف مانده است
وزارت خارجه چون اطمینان حاصل نموده که بمجرد پرداخت حقوق و خرج راه این عده که در بودجه وزارت خارجه هم منظور و تصویب گردیده است مراجعت خواهند نمود
ولی از این نقطه نظر مخالفت میکنند که (چون بنده جزو کمیسیون دوازده نفری نیستم که اطلاع داشته باشم) این لایحه طبع و توزیع نشده بیک دفعه خواندن این مواد هم که اطلاع پیدا نکردیم
این يك پولى است که الان باید برای بهدیم پس خوب است لااقل طبع و توزیع شود که ما اشخاص و افراد را بشناسیم و بدانیم چه اندازه پول بآنها می دهند و بنده مخالفم که لایحه مالی را فوراً رأی بهدیم
دريك لایحه که راجع بانخابات است و ایرادی ندارد رأی ندادید
این لایحه مالی است و توجه نظر مادر این جا بیشتر است و باید بیشتر اطلاع پیدا کنیم
ما که اطلاع از این اشخاص نداریم و آقای وزیر خارجه هم که حقوقشان را معین نکرد ما ندانیم و معلوم نیست که چه اندازه از حقوق آنها باقی است و چه اندازه باید

مصطفی خان - نایب دوم سفارت بروکسل
اتصالی - نایب دوم سفارت واشنگتن
سهام السلطنه - نایب دوم سفارت برن
فضل الله خان - نایب سوم سفارت مسکو
میرزا باقر خان - نایب سوم سفارت مسکو
فریدون خان - نایب اول جنرال قونسلگری تفلیس
مؤید الوزراء - نایب اول جنرال قونسلگری بادکوبه
شرف الملك - نایب دوم جنرال قونسلگری تفلیس
وجه آنها را پرداخت نماید کلیه مأمورین فوق السد ذکر باید در ظرف چهل روز از تاریخ تصویب این قانون از محل مأموریت خود بطرف ایران حرکت نمایند
وزیر امور خارجه - برای اطلاع آقایان عرض می کنم که از این عده که اینجا نوشته شده و بعضی آقایان رسیده یا زده نفرشان بتهران وارد شده اند
رئیس - تقاضای فوریت می کنید
آقاسید یعقوب - بنده با فوریت مخالفم
رئیس - با تقاضای فوریت نشود مطرح نمی شود
وزیر امور خارجه - بلی تقاضای فوریت کردم که امر و مطرح شود
رئیس - آقای آقاسید یعقوب (اجازه)
آقا - بدیع یعقوب - بنده اساساً مخالف نیستم و عقیده ام این نیست که بآنها آمده اند حقوق ندهند
ولی از این نقطه نظر مخالفت میکنند که (چون بنده جزو کمیسیون دوازده نفری نیستم که اطلاع داشته باشم) این لایحه طبع و توزیع نشده بیک دفعه خواندن این مواد هم که اطلاع پیدا نکردیم
این يك پولى است که الان باید برای بهدیم پس خوب است لااقل طبع و توزیع شود که ما اشخاص و افراد را بشناسیم و بدانیم چه اندازه پول بآنها می دهند و بنده مخالفم که لایحه مالی را فوراً رأی بهدیم
دريك لایحه که راجع بانخابات است و ایرادی ندارد رأی ندادید
این لایحه مالی است و توجه نظر مادر این جا بیشتر است و باید بیشتر اطلاع پیدا کنیم
ما که اطلاع از این اشخاص نداریم و آقای وزیر خارجه هم که حقوقشان را معین نکرد ما ندانیم و معلوم نیست که چه اندازه از حقوق آنها باقی است و چه اندازه باید

داده شود
اینها برای وکیل لازم است اطلاع پیدا کند چون جزو مصارف و مخارج مملکتی است
این است که بنده پیش نهاد می کنم بمذاطبه و توزیع شدن مطرح شود می فرمائید وکیل باید هر چه آوردند فوراً ورقه سفید بدهد؟
بنده هم موافقت می کنم
وزیر امور خارجه - برای اطلاع آقایان عرض میکنم که این حقوق جدیدی نیست که تازه بدهند
۱۳۰۳ تصویب شده و از تصویب مجلس گذشته فقط يك عنوان توقیفی داشته است که حالا چون آمده اند باید رفع آن توقیف شود
رئیس - رأی می گیریم به فوریت قسم اول
یعنی يك شور آقایانی که تصویب میکنند قیام فرمایند (اغلب قیام نمودند)
رئیس - تصویب شد
دوباره باید رأی گرفت
آقای تدین!
(اجازه)
تدین - بنده تصور میکنم چون لایحه مالی است يك شور بیشتر نداشته باشد
رئیس - رفع توقیف است تصویب خرج نیست
رأی گرفته می شود فوریت قسم دوم یعنی عدم ارجاع بکمیسیون آقایان موافقین قیام فرمایند
(عده کثیری برخاستند)
رئیس - تصویب شد
آقای آقاسید یعقوب
(اجازه)
آقاسید یعقوب - بنده عرضی ندارم
رئیس - آقای شیروانی (اجازه)
شیروانی - عرضی ندارم
رئیس - آقای معتمد السلطنه (اجازه)
معتمد السلطنه - موافقم
رئیس - آقای دست غیب (اجازه)
دست غیب - موافقم
رئیس - آقای عظیمی (اجازه)
عظیمی - موافقم
رئیس - شاهزاده شیخ الزینبی (اجازه)
شیخ الزینبی - موافقم
رئیس - آقای تدین

آقا سید یعقوب - با کمیسیون هدلیه اش
رئیس - اول بمقابل توجه بودنش رأی می گیریم بمذاطبه راجع
آقایانی که این طرح قانونی را قابل توجه می دانند قیام فرمایند
اکثر برخاستند
رئیس - قابل توجه شد
آقای آقاسید یعقوب اجازه
آقا سید یعقوب - در دوره چهارم چنانچه بعضی از آقایان اطلاع دارند قانون مجاکمه و وزراء آمد در مجلس و صحبت و يك کمیسیون مخصوص برای او وضع شد این است که بنده خواستم عرض کنم چون در کمیسیون عمليه خیلی قوانین هست و مسأله مجاکمه و وزراء هم یکی از مسائل مهم و اساسی مشروطیت و حکومت ملی است
ومن خیلی تأسف دارم که چرا در دوره های سابق این قانون از مجلس نگذشته است
خواستم تقاضا کنم که کمیسیون مخصوص شش نفری از هر شعبه يك نفر انتخاب شود و این طرح بآنجا برود و زودتر بمجلس بیاید
رئیس - آقای اشگر (اجازه)
اشگر - موافقم
رئیس - آقای نصرت الدوله (اجازه)
نصرت الدوله - بنده موافقم با اصل مطلب
رئیس - آقای شیروانی (اجازه)
شیروانی - موافقم
رئیس - آقای کازرونی (اجازه)
کازرونی - لایحه تجدید نظر در قانون استخدام کشوری در جلسه پیش بنا بود جزو دستور باشد و قریباً جزو دستور خواهد شد و مطرح می شود
اگر آقایان يك نظری داشته باشند در خصوص کسانی که در خارجه تحصیل کرده اند ممکن است وقتیکه بآن ماده میرسد پیشنهاد کنند حالا يك طرح مخصوص در مجلس
این طور است؟
بعضی از نمایندگان - صحیح است
تدین - اگر این ترتیب باشد بنده موافقم
رئیس - پیشنهاد آقای حائری زاده قرائت می شود
(بشرح ذیل خوانده شد)
بنده پیشنهاد می کنم بکمیسیون خاص منتخبه از شعب ارجاع شود حائری زاده این فرمایشی را که آقای تدین فرمودند صحیح است و وقتی از کمیسیون عدلیه بیرون بیاید و از مجلس بگذرد محظوری ندارد ولی کمیسیون عدلیه مشاغلش

زیاد است و لوابیح زیادی از طرف دولت بکمیسیون عدلیه داده شده است و کمیسیون عدلیه وقت نمیکند
این لایحه را در مجلس پنجم بگذارند این است که بنده پیشنهاد میکنم يك کمیسیون شش نفری از شعب انتخاب شود و این لایحه را در تحت نظر بیاورند و رایزانش را بدهند که انشاء الله از مجلس پنجم این قانون معاکمه وزراء بگذرد
رئیس - آقایانی که پیشنهاد آقای حائری زاده را تصویب می کنند قیام فرمایند
(اکثر برخاستند)
رئیس - تصویب شد - خبر دیگر
در موضوع ماده واحده که از طرف آقای سردار فاخر و جمعی از نمایندگان برای تعیین تکلیف ایرانیان فارغ التحصیل از مدارس عالیه اروپا که بعنوان طرح قانونی بکمیسیون ارجاع گردیده بود مذاکره بعمل آمد کمیسیون مبتکرات اساس طرح فوق را قابل توجه دانسته و تقاضا دارد بکمیسیون تجدید نظر در قانون استخدام کشوری ارجاع گردد
رئیس - آقای اشگر (اجازه)
اشگر - موافقم
رئیس - آقای نصرت الدوله (اجازه)
نصرت الدوله - بنده موافقم با اصل مطلب
رئیس - آقای شیروانی (اجازه)
شیروانی - موافقم
رئیس - آقای کازرونی (اجازه)
کازرونی - لایحه تجدید نظر در قانون استخدام کشوری در جلسه پیش بنا بود جزو دستور باشد و قریباً جزو دستور خواهد شد و مطرح می شود
اگر آقایان يك نظری داشته باشند در خصوص کسانی که در خارجه تحصیل کرده اند ممکن است وقتیکه بآن ماده میرسد پیشنهاد کنند حالا يك طرح مخصوص در مجلس
این طور است؟
بعضی از نمایندگان - صحیح است
تدین - اگر این ترتیب باشد بنده موافقم
رئیس - پیشنهاد آقای حائری زاده قرائت می شود
(بشرح ذیل خوانده شد)
بنده پیشنهاد می کنم بکمیسیون خاص منتخبه از شعب ارجاع شود حائری زاده این فرمایشی را که آقای تدین فرمودند صحیح است و وقتی از کمیسیون عدلیه بیرون بیاید و از مجلس بگذرد محظوری ندارد ولی کمیسیون عدلیه مشاغلش

بملاوه این يك طرح است راجع بيك ماده از مواد قانون استخدام در مجلس قابل توجه می شود و بالاخره بآیستى بکمیسیون تجدید نظر در قانون استخدام کشوری هم مراجعه شود زمانی ندارد و بنده این مخالفت را معمول بیهیچ علتی نمیدانم
رئیس - آقای دامغانی (اجازه)
شریعتمدار دامغانی - البته از نقطه نظر قدردانی از معلومات و تشویق بمعارف بآیستى جامعه و دولت از مصلحتین قدردانی کنند و شغل مناسبی بآنها رجوع کنند که اسباب تشویق دیگران بشود
لیکن در همین حال بنده مخالفتم با این طرح از دو جهت است یکی اینکه این جا نوشته شده است فارغ التحصیل از مدارس عالیه اروپا بنده معتقدم که باید معلومات را آورد بایران باین معنی که مدارس عالیه در ایران تاسیس کرد که معلومات اروپا را که مفید بحال زندگانی سیاسی ماست به ایران جلب کرده باشیم نه اینکه تشویق کنیم بمسافرت اروپا
معلومات اروپائی باید به ایران بیاید که در همین اینکه از علوم آنها بهره مند می شویم اخلاق اسلامی و ملی مان هم محفوظ بماند
از این نظر بنده معتقدم که قید شود بمدارس عالیه ایران یا اقلاً مطلق گذاشته شود و خصوصیتی با اروپا نداشته باشد متلاً ممکن است فارغ التحصیل مدرسه عالیه مصر یا بیروت باشد
کازرونی - باز این
دامغانی - و بالاخره هیچ فلسفه ندارد که ما تشویق کنیم مسافرت با اروپا را ما علاوه مند هستیم که معلومات اروپا را جلب کرده باشیم و تشویق تحصیل را بکنیم نه اینکه مسافرت با اروپا را تشویق کنیم و اگر بخواهیم معلومات اروپا را با حفظ اخلاق ملی و اسلامی مان در این مملکت جلب کنیم بهتر این است که مسافر نفرستیم با اروپا که هم ضرر اخلاقی و هم ضرر اقتصادی بما وارد شود
باین جهت بنظر بنده که لفظ اروپا زاید است و باید نوشته شود فارغ التحصیل های مدارس عالیه
مال هر جائی که باشد و شخص محصل در هر جا تحصیلات عالیه اش را تمام کرد و فارغ التحصیل شد
البته باید دولت باو حقوق بدهد هم چنین از نقطه نظر قدردانی بنده باز هم عرض میکنم که شاگردان دیپلمه مدارس متوسطه هم در نظر گرفته شوند که دولت اجازه داشته باشد بآنها هم در مرتبه که مطابق مراتب قانون استخدام کمتر از رتبه سوم نباشد خدمتی رجوع کند

رئیس - آقای اشگر (اجازه)
اشگر - اثبات شبثی نفی ما مدانی کنه
آقای دامغانی فرمودند که ما باید معلومات را بیاوریم این جا مقصود این که کتب علمی اروپا را ترجمه و طبع کنیم
باین نظر کسی مخالف نبود ولی خوب بود در ضمن فرمایشاتی که کردند تکلیف اشخاصی را هم که با اروپا رفته و زحمت کشیده اند معین میکردند الان موضوع مذاکره این نبود که عده بفرستیم با اروپا موضوع راجع باشخاص است که دولت از وجود آنها و معلومات آنها بتواند استفاده کند
این هیچ منافی نیست با خیالی که آقای دامغانی دارند و بهتر این بود که اجازه می دادند این لایحه میرفت بکمیسیون تجدید نظر در قانون استخدام و اگر مطالعات جزئی راجع بمسافرت آن دارند بآنجا مراجعه فرمایند
رئیس - آقای سلطان العلماء
لایحه مقدمه داشت ولی چون طبع و توزیع شده بود قرائت نشد
(خطاب بنمایندگان) ایراد کرده بودند که چون مقدمه نداشت قانونی نیست رأی گرفته می شود بمقابل توجه بودن این طرح قانونی آقایانیکه قابل توجه میدانند قیام فرمایند
(اکثر قیام نمودند)
رئیس - قابل توجه شد - خبر دیگر
(بشرح ذیل خوانده شد)
کمیسیون مبتکرات طرح قانونی جمعی از نمایندگان را در خصوص آزادی قانون نفت گیلان قابل توجه دانسته و تقاضا دارد آنرا بکمیسیون فوائد عامه ارجاع فرمایند
رئیس - گمان می کنم در این باب مذاکره شده است و باید رأی گرفته شود
مذاکرات شد و پیشنهاد شد از دستور خارج شود پیشنهاد کننده هم آقای معاد السلطنه بودند حالا رأی می گیریم
بمقابل توجه بودن طرح پیشنهادی...
نصرت الدوله - که چه بشود
رئیس - دوباره قرائت میشود
(مجدداً بشرح سابق خوانده شد)
رئیس - آقایانی که این طرح پیشنهادی را قابل توجه می دانند قیام فرمایند
(جمعی از نمایندگان برخاستند)
رئیس - قابل توجه شد - خبر دیگر
(بمضمون ذیل خوانده شد)
کمیسیون مبتکرات طرح آقای رهنما و جمعی از آقایان نمایندگان را راجع به عوارض قند و چای و حلوبات و تخصیص آن برای ایجاد خط آهن اساساً آن را قابل توجه دانسته و تقاضا دارد بکمیسیون

رئیس - تصویب نشد. آقای سهام - السلطان .
(اجازه)
سهام السلطان - بنده می خواستم سوال کنم در صورتیکه ارجاع بکمیسیون فوائد عامه نشد بایستی بکمیسیون دیگری مراجعه شود؟
یا همان طوری که حضرت والا شاهزاده نصرت الدوله اظهار کردند مقام ریاست همان نظر را اختیار خواهند فرمود؟
و بطور اخطار چیزی بدولت نوشته خواهد شد؛ بنا بر این می خواستم معلوم شود که نتیجه این طرح و اقدامی که شده بدست بیاید.
رئیس - آقای عبدالملك .
(اجازه)
عبدالملك - بنده خواستم عرض کنم که این مسئله بصورت طرح است و بالاخره لباس يك طرحی پوشیده است و عنوان تدکرمورد ندارد و بعقیده بنده باید يك کمیسیوني مراجعه شود و بنده پیشنهاد می کنم بکمیسیون اقتصادیات مراجعه شود.
رئیس - آقایان موافقین با ارجاع بکمیسیون اقتصادیات قیام فرمایند.
(اغلب قیام نمودند)
رئیس - تصویب شد. راپورت های کمیسیون هرايض قرائت می شود.
(بشرح ذیل قرائت شد)
آقای صدیق السلطنه نماینده محترم بجهت رفع کسالت مرخصی از تاریخ ۱۱ الی آخر ماه رمضان تقاضا کرده اند کمیسیون این تقاضا را مشروع دانسته تصویب می نماید که از تاریخ ۱۶ فروردین تا چهارم اردیبهشت فائب با اجازه باشند.
رئیس - رأی گرفته می شود بمرخصی نوزده روزه آقای صدیق السلطنه آقایانی که تصویب می کنند قیام فرمایند.
(اغلب قیام نمودند)
رئیس - تصویب شد.
و خبر کمیسیون هرايض و مرخصی راجع با آقای میرزا بدالله خان بشرح ذیل قرائت شد)
آقای میرزا بدالله خان نماینده محترم پس از اظهار دلایل هدر خودشان تقاضای اجازه ۵ روزه غیبت از تاریخ ۶ فروردین گرفته اند کمیسیون تصویب می نماید.
رئیس - آقایانی که مرخصی ۵ روزه آقای آقا میرزا بدالله خان را تصویب میکنند قیام فرمایند.
(اغلب قیام نمودند)
رئیس - تصویب شد.
و خبر کمیسیون هرايض و مرخصی راجع با آقای وحیدالدوله اینطور خوانده شد)

آقای وحیدالدوله نماینده محترم اجازه مرخصی از تاریخ نهم لغایت آخر فروردین بجهت حرکت بعتبات عالیات خواسته اند کمیسیون تقاضای ایشان را مشروع دانسته تصویب می نماید.
اغلب قیام نمودند
رئیس - تصویب شد.
راپورت دیگر بمضمون ذیل قرائت شد
کمیسیون تقاضای آقای حاج میرزا عبدالوهاب نماینده محترم را بجهت غیبت دو جلسه ۲۷ شنبه و پنجشنبه ۲۹ حوت تصویب می نماید.
رئیس - آقایانی که مفاد این راپورت را تصویب میکنند قیام فرمایند.
اغلب قیام نمودند
رئیس - تصویب شد. تقاضای دوزوز مرخصی مراجعه بمجلس نمی شود.
راپورت دیگر راجع بمرخصی آقای آقا شیخ محمد علی تهرانی بترتیب ذیل خوانده شد
آقای آقا شیخ محمد علی تهرانی نماینده محترم اجازه مرخصی از شب سه شنبه ۱۸ فروردین تا هشت روز خواسته اند کمیسیون تصویب می نماید.
رئیس - آقایانی که مرخصی هشت روزه آقای تهرانی را تصویب میکنند قیام فرمایند.
اکثر برخاستند
رئیس - تصویب شد.
(راپورت راجع بمرخصی آقای معتمد السلطنه باین مضمون خوانده شد)
آقای معتمد السلطنه نماینده محترم بواسطه گرفتاری بمرض دولاب مجبور بمسافرت بفرکستان برای معالجه بوده تقاضای چهار ماه مرخصی از تاریخ حرکت کرده اند کمیسیون هدرایشان را برای مدت سه ماه از تاریخ حرکت موجه دانسته تصویب مینماید.
رئیس - آقایانی که مفاد این راپورت را تصویب می کنند قیام فرمایند
اغلب نمایندگان قیام نمودند
رئیس - تصویب شد.
نسبت بکمیسیون قوانین مالیه عرض کردم فقط سه نفر انتخاب شده اند احتیاهی حاصل شده بود اکثریت نسبت بآرام متخذه میبایستی حساب شود
اشخاصی که اکثریت پیدا کرده اند بقرار راپورتی که داده اند از اینقرارند
آقایان : حاج میرزا اسدالله خان عماد السلطنه - صدر الاسلام - رئیس التجار اقبال الممالک - حاج میرزا عبدالوهاب شش نفر دیگر در جلسه فردا باید معین شوند
آقای سر کشیک زاده (اجازه)
سر کشیک زاده - آنچه بنده ادلاع

داشتم در این انتخابات با پستی باینجاهوشش رأی انتخاب شد
عده آراء آقایان را استند امیکم قرائت فرمائید
رئیس - آقای حاج میرزا اسدالله خان هفتاد رأی آقای عماد السلطنه شصت و شش رأی آقای صدر الاسلام پنجاه و هفت رأی .
آقای رئیس التجار پنجاه و شش رأی . آقای اقبال الممالک پنجاه و پنج رأی . آقای حاج میرزا عبدالوهاب پنجاه و پنج رأی .
سر کشیک زاده - پس نارئیس التجار انتخاب شده اند
رئیس - آراء متخذه صد نه بوده است
سر کشیک زاده - صد و ده بوده است
رئیس - مستخرجین آراء و یکی از متشیان اینطور راپورت داده اند ممکن است تحقیقات بکنید و در جلسه بعد بفرمائید
سر کشیک زاده - بسیار خوب
رئیس - پیش نهادی چند نفر از آقایان کرده اند قرائت میشود
بشرح ذیل قرائت شد
چون چیزی در دستور نیست و کمیسیون ها انتخاب شده اند و قانون استخدام مستخدمین مجلس شور اول آن شروع شده امضاء کنندگان پیش نهاد میکنند که لایحه مزبور جزو دستور شود
روحی - ایزدی - شیروانی
رئیس - آقای وکیل الملك (اجازه)
وکیل الملك - بنده صبح پیشنهادی کرده بودم استدهامی کنم مقرر بفرمائید قرائت شود بعد توضیح خواهم داد
(بشرح ذیل قرائت شد)
پیش نهاد میکنم لایحه اوزان و مقادیر فقط نصف جدول فرعی آن مانده از تصویب مجلس بگذرد بدون مراجعه بکمیسیون در مجلس مطرح مذاکره و جزو دستور امروز شود
رئیس - آقا این مخالف نظام نامه است
وکیل الملك - چون در نظام نامه هست که لایحه یا چیزی دیگری وقتی کمیسیون منحل شد باید بماند تا بکمیسیون جدید رجوع شود
بنده پیش نهاد کردم که در خود مجلس مطرح شود
در نظام نامه هم بنده ماده نمی بینم که مخالف باین ترتیب باشد و بنده فلسفه این پیش نهاد را عرض میکنم که سوء تفاهم نشود
نظر بنده این نیست که بکمیسیون مراجعه نشود چون کمیسیون سابق راپورتش را داده اگر مجلس موافقت کند که در خود مجلس مطرح شود بهتر است و معطلی هم ندارد
رئیس - لایحه بدون ارجاع بکمیسیون مطرح می شود فقط در موارد فوری است .

فوریت این هم که تصویب نشده است
آقای اخگر راجع به همین مسئله است
اخگر - خیر .
راجع بدستور است . چون اغلب لواجی که حاضر می شود مر بوط بکمیسیون ها است و نمیشود قبل از انتخاب کمیسیونها داخل مذاکره شد
بنده تقاضا میکنم باقی راپورت های کمیسیون مبتکرات جزو دستور شود
صبح هم تقاضا کردم پیش نهادی هم که خود بنده راجع باصلاح ماده سی و شش نظام نامه کرده ام جزو دستور شود
رئیس - دوسه فقره بیشتر نیست تمام وقت مجلس را اشغال نخواهد کرد
پیش نهاد دیگری هم رسیده است قرائت می شود
(بشرح ذیل قرائت شد)
بنده پیش نهاد میکنم لایحه دولت راجع بمحسوب نمودن مستمری و مطالبات معوقه از دولت از بابت بدهی مالیاتی دائمی در درجه اول دستور شود . امیر حشمت
رئیس - آقای امیر حشمت (اجازه)
امیر حشمت - این لایحه دولت فقط دو ماده بیشتر نیست
مطالباتی دولت از مردم و مردم از دولت دارند که همینطور معوق مانده و تصفیه نشده
در صورتیکه در عوض مالیات حساب شود هم برای دولت وهم برای مردم نافع است کاری هم ندارد و در عرض دودقیقه تمام میشود
رئیس - لایحه دولت مراجعه شده است بدو کمیسیون کمیسیون بودجه و کمیسیون قوانین مالیه بالفعل مطرح نمی شود
(پیشهاد آقایان شیروانی و روحی و ایزدی مجدداً بشرح سابق قرائت شد)
رئیس - يك پیشنهادی هم رسیده است قرائت میشود
(اینطور قرائت شد)
بنده پیشنهاد می کنم فردا نظام نامه انتخابات مطرح شود . مهمدهاشم میرزا
رئیس - رأی می گیریم پیشنهاد آقای روحی و شیروانی
آقایانی که تصویب می کنند قیام فرمایند
(اغلب قیام نمودند)
رئیس - تصویب شد .
آقای کازرونی پیشنهاد میکنم مجلس موکول شود بروز سه شنبه (همه بین نمایندگان)
کازرونی - اجازه میفرمایند؟
رئیس بفرمائید
آقای میرزا علی کازرونی - آقایان هر کدامشان در روز از تخانه بجهت تصفیه امورات معطلی يك گرفتاری های فوق العاده دارند

بلاوه فلا چیزی در دستور نیست
لهذا پیشنهاد می کنم جلسه موکول شود بروز سه شنبه
رئیس - آقای سهام السلطان (اجازه)
سهام السلطان - بنده گمان می کنم این کارها باید از مجلس بگذرد
آقای کازرونی میفرمایند چیزی در دستور نیست
همین قانون استخدام اعضاء مجلس خودش يك قانونی است که باید از مجلس بگذرد و گمان میکنم چند روز کار دارد
و دیگر راپورت کمیسیون تجدید نظر در قانون استخدام و بکمقداری راپورت های کمیسیون بودجه موجود است که بایستی تکلیف معین شود
الته میرزا از آقایان که کار دارند در روزهای دوشنبه و چهارشنبه که مجلس نیست میتوانند انجام بدهند
لهذا بنده عقیده دارم که فردا جلسه شود
رئیس - رأی می گیریم پیشنهاد آقای کازرونی
کازرونی - بنده استرداد میکنم رئیس - پس جلسه را ختم میکنم
جلسه فردا چهار قبل از ظهر دستور هم معین شد .
(مجلس مقارن ظهر ختم شد)
رئیس مجلس مقدس شورای ملی - حسین پیرنیا
منشی - م شهاب
منشی - د کتراجت شام طباطبائی
جلسه صد و پنجاه و نه
صورت مشروح مجلس
یوم یکشنبه سیزدهم
اردیبهشت هزار و سیصد
و چهار مطابق نهم شوال ۱۳۴۳
(مجلس سه ساعت قبل از ظهر بریاست آقای مؤتمن الملك تشکیل گردید)
صورت مجلس روز قبل را آقای آقا میرزا شهاب الدین قرائت نمودند)
رئیس - صورت مجلس مخالفین ندارد؟
(گفته شد خیر)
رئیس - آقای محمد ولمیرزا (اجازه)
شاهزاده محمدولی میرزا - البته نظر محترم آقایان هست که یکی از بهترین آثاریکه در دوره چهارم تقنینیه در عالم اقتصادیات این مملکت گذاشته شده است .
مسئله قانون انحصار کارخانه کبریت سازیست که در آذربایجان ایجاب و دائر شده .
اخیراً این کارخانه بيك جهانی که دلیل وجهت عمده اش مسئله اشکال حمل و